

Modersmål-Prisen 2002

OVERRAKT TIL TEGNEREN IB SPANG OLSEN

DEN 16. MAJ 2002 PÅ CHRISTIANSBORG

Det er et utraditionelt valg, vi i Modersmål-Selskabet har truffet i år. Men Ib Spang Olsen er også en utraditionel kunstner, der har mange strenge på sin bue – eller konkretere: Han har beredt os mange glæder gennem sin streg, sit mundtlige foredrag og sin skribentvirksomhed, såvel i poesi som i prosa.

Du var beskeden i TV, da Michael Meyerheim antydede slægtskabet med H.C. Andersen. Og du *er* et beskedent menneske, MEN der er jo noget om det! Begge to har I formået at nå et stort publikum – af både voksne og børn – gennem tegninger, lyrik, prosa og – ikke mindst det talte sprog.

Alle kender dig for dine utrættelige indsats gennem årtier – i radio, tv, foredrag rundt omkring – foruden egne bøger for store og små også illustrationskunst, plakater, julekalender og julemærker (tilsat lyrik!).

Vi glæder os over din lette, udtryksfulde og blide streg – det kan ligne noget ruskomsnusk, men åbenbarer en dybde af menneskelige værdier, en varme og indlevelse, der er enestående. Med mange finurlige detaljer fra naturens og menneskenes verden, ikke mindst erotikken, børnene og dyrene.

Netop mangfoldigheden er et af dine kendemærker – kunstnerisk og menneskeligt.

Når vi nævner H.C. Andersen, er det, fordi han jo også var et multitalent. En af hans vellykkede sider var hans evne til at fortælle for store og små. H.C. Andersen noterede i sin dagbog:

“Skrevet hele dagen – ondt i tungen.” Vi ved ikke, om det også gælder dig. Men I har den samme levende, korte og klare sætningsbygning, et enkelt, men varieret og letbegribeligt ordvalg. Og du har profileret dig som “Børnenes stemme” i DR, bl.a. som eventyrfortæller.

Dette nuancerede og udtryksfulde sprog har mange skønnet på. På én gang fantasifuldt spillende og stilfærdigt engagerende. Og det uanset om det gælder kvinder og mænd, børn og voksne, dyr og planter eller fantasivæsener.

Det gælder for alle disse, at de altid er gode. Det gælder altid en fremstilling af positive egenskaber.

Det er denne grundlæggende humanitet, der især fængsler ved en kunstner som dig.

Som illustratør har du virket på et utroligt vidt felt. Både i “Døgnets rejsestald” med bidrag til bl.a. dagbladenes tidlige så populære søndagstillæg. Men også som *formidler* af vores kulturarv – som skaber af klassiske bogtitelblade og ikke mindst illustrationer til klassikere som Vore gamle Folkeviser, H.C. Andersen, Martin A. Hansen, Frank Jæger og Halfdan Rasmussen.

Her ser vi en indlevelse, en *samklang* og en fordybelse, der har bevirket, at mange læsere af vor klassiske litteratur har svært ved at skelne mellem forfatterens fremstilling og dine illustrationer. Som en anmelder skrev: Som illustratør er Ib Spang Olsen eminent til at gribe et digterord i flugten.

Du har været utrættelig gennem årtier. Du har lavet film, erindringsfilm og tegnet bl.a. egne folkeeventyr. Du er blevet oversat og har oversat. Du har lavet rejseskildringer fra hjem- og udland, og du har engageret dig i små og store samfundsanliggender som en samfundsdebattør, der er polemisk, men samtidig blid og tolerant. Og du har lavet plakater for idealistiske formål.

Du har taget til orde om sprog, miljø, almindelig velanstændig-

hed, naturen, de svage, trafik, udlændinge, magt, byplanlægning, EF. Kontant, klart formuleret med direkte budskab. Aldrig fornærmende, men saglig og engageret.

Du har ofte harceleret over sjuaket, halvt uforståeligt “mumle-dansk”. Du er i artikler, kronikker, debatindlæg en “meningsdanner”, der lyttes til.

Du er oprindelig uddannet som lærer. Du skriver selv i dine erindringer “Fra purløgsbed til skumpelskud”, at du “måske ikke var så god til at undervise som til at tegne.” Det fik Jyllands-Postens anmelder til at kommentere: “– og så kan vi tilføje: *skrive*.” Du er også blevet karakteriseret som “denne store vidunderlige pennennisse” (Eigil Søholm i Information) – for Ib Spang Olsen har nemlig et særligt forhold til nisser, trolde og mosekoner.

Man mærker læreren, når du tager til orde med god dansk snusfornuft – når du vender dig mod, at yngling forveksles med yndling, når hans og sin bruges i flæng og forvirrer, når faldne bemærkninger bliver til faldende, og når jeg bliver til mig. Du understreger, at grammatik ikke er lig den sorte skole, men er uhyre praktisk, når vi gerne vil forstå hinanden. Du siger: “Den danske grammatik som ikke er et kedeligt fag, men dynamoen i et ganske almindeligt dansk, har ingen gjort levende for børnene i tide. Derfor er man så let et bytte for nedbrydningen, hvad angår funktion og rigdom i sproget. Jeg har selv som lærer haft fornøjelse af hastige – og effektive – besøg i sprogets kondirum, og jeg er sikker på, at professor Jørn Lund og jeg ville være i stand til at fremstille en fuldgyltig dansk grammatik, hvor vi på 12 sider giver så megen begribelig grammatik, som er nødvendig for et menneske, at det kan undgå at være med til at forskertse vor sproglige arv.”

Vi kan måske snart se frem til en ny dansk grammatik, hvor Ib Spang Olsen og Jørn Lund tegner og fortæller.

Du bruger sproget i alle dets facetter – varieret, præcist, kunstnerisk, men ikke kunstlet, funktionelt og æstetisk perspektivrigt. Al god kunst åbner øjne og øren – det gør du. Tak og tillykke med prisen.

ARNE J. HERMANN